

Covenant & Conversation

FAMILY
EDITION

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

AAZINU • אַאֲזִינוּ

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN (ל"ט) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.
"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift." - Rabbi Sacks

Herkese Ait Olan Miras

Özet

Rabi Yanay hakkında bir *Midraş* vardır. Bir keresinde Rabi Yanay sık giyimli bir adamı evine davet etmiş, ama bu adamın Tora hakkında hiçbir şey bilmediğini görmüştü. Tek bir pasuk söylemesi istendiğinde, konuk bunun yerine, Tora'nın yalnızca bilgelere değil, herkese ait olduğunu öne sürerek Tora'dan kendi payını talep etmişti. Rabi Yanay, bir Tora uzmanıydı ve cahil konuğuna küçümseyerek bakmıştı. Ama yabancı, büyük bir vakarla, "**Tora benim de mirasım. Sende çok olduğuna ve bende hiç olmadığına göre, senin sahip olduğundan birazını benimle paylaş. Beni aşağılayacağına, bana öğret**" demişti.

Yahudilik tarihinde bundan daha güçlü olan pek az fikir olmuştur: Tora bilgisinin herkese ait olduğu; herkesin öğrenme fırsatına sahip olması gerektiği; eğitimin evrensel olması gerektiği; herkesin, eğer mümkünse, Yahudi kanunları, tarihi ve inancı hakkında eğitilmiş olması gerektiği; **eğitimin, saygınlığın en yüksek formu olduğu ve ona herkesin erişebilmesi gerektiği** fikri.

Bu fikir Yahudilikte o kadar gerilere gider ve o kadar derinlere iner ki, onun ne kadar radikal olduğunu kolaylıkla unutabiliriz. Bilgi güçtür; bu nedenle, ona sahip olanlar bazen onu başkalarıyla paylaşma konusunda gönülsüzdür. Tarihte çoğu toplumun elitleri olmuştur. Okumayı yalnızca onlar bildiğinden, gücü de onlar ellerinde tutuyorlardı. Bu güne kadar birçok mesleğin, meslek dışından kişilerin mesleğe dair bilgilere nüfuz edememesi amacıyla, yalnızca o mesleğe dâhil olanlar tarafından anlaşılabilen bir teknik söz dağarcığı vardır. Yahudilik farklıdır. Gerçekten de, Yahudiliğin doğuşu kabaca alfabenin doğuşuyla aynı döneme rastlamıştır.

Mezopotamya ve Mısır, dünyanın en eski yazı formlarına sahipti: ilki çivi yazısı, ikincisi hiyeroglif. Ama bu sistemler – simgelerin tam sözcükler veya heceler için kullanıldığı resimyazılar, kavramyazılar ve heceyazımı – herkese öğretilmeyecek kadar çok işaret ve simge içeriyordu. Alfabe ise, sadece 22 sembolüyle, ilk kez olmak üzere bir toplumun evrensel okuryazarlık olanağının kapılarını açmıştır.

Öğretmek için seçilmiş olan Avraam'la başlayarak, Yahudilik, tarihi boyunca bu işareti taşıyagelmiştir. "**Çünkü onu,**

çocuklarına ve soyuna... A-Şem'in yolunu korumaları talimatını vereceği için seçtim" (Bereşit 18:19).

Moşe de eğitimden bahsetmiştir. Devarim kitabı, esas itibarıyla, muazzam bir yetişkin eğitimi deneyimidir; Üstat Peygamber tüm halkı öğrencileri olarak almakta ve onlara hem kanunu (emirleri, hükümleri ve yargıları) hem de bunun ardındaki, önem açısından ondan aşağı kalmayan tarihi öğretmektedir.

Bu durum, kitabın sonunda, bu haftaki *peraşamız* olan Aazinu "şarkısı" şeklinde doruk noktasına ulaşmaktadır. Bu şarkıdan önce ve sonra şu sözler yer alır:

"Moşe, şu şarkının sözlerini tüm Yisrael Cemaati'nin duyacağı şekilde, sonuna kadar söyledi"

"Ve Tanrı'nın adamı Moşe'nin, ölümünden önce Bene-Yisrael'e verdiği beraha budur... Moşe'nin bize emrettiği Tora, Yaakov'un cemaatinin mirasıdır." (Devarim 31-33)

Bu sözlerin önemine dikkat edin. Moşe **herkese** hitap etmektedir. İkinci kısım, Rabi Yanay'ın konuğunun, **Tora'nın herkese ait olduğuna** dair söylediği pasuğu içermektedir. Tora yalnızca eğitilmiş, seçkin, özel yeteneklere sahip kişilerin, bir sınıf veya kastın mülkü değildir. Yaakov'un tüm cemaatinin mirasıdır.

Bu evrensel eğitim fikrinin Yahudiliğin ötesine yayılması, ancak nispeten modern çağlara gelindiğinde olmuştur. Başlıca dünya gücü olan İngiltere'de bile bu, 1870 Eğitim Kanunu'na kadar yoktu. Bunu tüm dünya çapında bir realite haline getirmek için internet devrimine – Google, akıllı telefonlar ve diğerleri – gerek olmuştur. Bugün bile, Somali, Eritre, Haiti, Komor Adaları ve Etyopya gibi ülkelerde yaklaşık 70 milyon çocuk hâlâ eğitimden mahrumdur.

Eğitim insani saygınlık için elzemdir. Onun herkesin erişebileceği bir şey olması gerekir. Bu, tüm tarih boyunca en esaslı fikirlerden biri olmuş ve bu haftaki *peraşamızın* hemen ardından gelen o güçlü sözlerden doğmuştur: **"Moşe'nin bize emrettiği Tora, Yaakov'un cemaatinin mirasıdır."**

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Eğitim sizin hayatınızı nasıl etkiledi?
2. Günümüzde eğitimin önünde bulunan bazı engeller nelerdir ve herkesin eğitime erişimi olmasını temin etmek için bu engeller nasıl bertaraf edilebilir?
3. Tanah'tan sizin modern çağdaki öğretmeniniz olarak bir karakteri seçebilseniz kimden öğrenmek isterdiniz?

Kısaca Peraşa

Aazinu *peraşası*, Moşe'nin yeryüzündeki son gününde söylediği şiirsel bir şarkıya yer vermektedir.

Moşe bu şarkıda göklere ve yeryüzüne birer şahit olarak seslenmekte ve Bene Yisrael'den ısrarla, tarihlerini, Tanrı'nın onları nasıl bulduğunu, nasıl Kendi halkı haline getirdiğini, onları nasıl kölelikten çıkarıp onlara nasıl verimli bir ülke bahşettiğini hatırlamalarını istemektedir. Moşe, rehavet ve kayıtsızlığın tehlikeleri konusunda uyarıda bulunur, zira halk kendine aşırı güvenmeye başlayıp Tanrı'yı unutacak, bu da, aralarında Tanrı'nın "Yüzünü onlardan gizlemesinin" de bulunduğu ciddi sonuçlara yol açacaktır. Ancak Tanrı nihayetinde halkı ile tekrar barışacaktır.

Aazinu şarkısı, Tanrı'nın Moşe'ye, Vaat Edilmiş Ülke'yi uzaktan gözleyebilmek üzere Nevo Dağı'nın tepesine çıkması talimatını vermesiyle sona erer.

Peraşadan Simalar

Tora Öğretmek: Çocuklarınıza öğretin; Tora'yı onlara iyice açıklayın ki sözlerini her zaman el üstünde tutsunlar.

Tanrı'nın Yüzünü Gizlemesi: Tanrı Yüzünü gizlediği zaman, durup bir geri adım atmanın vaktidir; tekrar O'nun sıcak kucağına dönmek için elinizden gelen her şeyi yapın.

Rehavete Karşı Uyarı: Bazı insanlar öğrenmeyi kestiler ve yollarını kaybettiler – rehavetin sizi yoldan çıkarmasına izin vermeyin.

Moşe'nin Son Sözleri: Moşe Nevo Dağı'nın zirvesine çıktı, Vaat Edilmiş Ülke'yi gözlemlemek... ve veda etmek için.

Peraşadan Pratiğe

Gelin, eğitim konusunu biraz daha açalım: Yahudiler olarak sorumluluğumuz, Tora ve Yahudi bilgisinin tüm nesiller boyunca aktarılmasını temin etmektir.

Günümüzde bu *mitsvayı*, Tora öğrenerek ve onu başkalarına – çocuklarımıza, aile fertlerimize veya cemaat mensuplarımıza – öğretmeye vakit adayarak yerine getirebiliriz. Bu, aile içinde sabit ders saatleri belirleyerek, bir

Tora dersine katılarak veya böyle bir dersi vererek, Yahudi öğretileri hakkında çeşitli bakış açılarını paylaşarak ve tartışarak (ve tabii ki bu Family Edition yazılarını okuyarak) gerçekleştirilebilir.

Tora öğrenimini hayatımızın düzenli bir parçası haline getirmekle ve başkalarını da öğrenmeye teşvik etmekle, evrensel eğitim geleneğimizi devam ettirmiş ve Tora'nın herkes için aktif, yaşayan bir miras olarak kalmasını temin etmiş oluruz.

- Yahudiliğe dair öğrenmeyi en sevdiğiniz konu nedir?
- Başkalarıyla paylaşmayı veya başkalarına öğretmeyi çok sevdiğiniz bir Yahudi fikri veya hikâyesi nedir?

Peraşayla Oyun

Haydi “**Tora Hikâyeler Aktar – ve Çabucak!**” oynayalım.

Bu oyunda oyuncular, önceden seçecekleri bir temaya sahip, örneğin iyilikseverlik, cesaret veya inanç gibi konularda olabildiğince çok Tora hikâyesinin adını söyleyecekler. Ama bunun için belirli bir zaman sınırı belirlenecek ve oyuncular bu süre içinde veya artık kimsenin aklına başka bir hikâye gelmeyene kadar bunları sıralayacaklar. Her oyuncu, sırası geldiğinde listeye yeni bir hikâye ekleyecek, artık kimse bir hikâye ekleyemediği zaman bu tur sona erecek. En sonda kalan oyuncu o turu kazanmış olacak ve bir sonraki temayı belirleyecek. Örneğin, eğer tema “iyilikseverlik” ise, oyuncular Avraam'ın ziyaretçileri konuk etmesinden, Rahel'in Elizer ve develerine yardım etmesinden veya Tora'nın, hasat sırasında belli kısımların fakirlere bırakılmasını öngören *mitsvalarından* bahsedebilirler.

Peraşadan Bilmece

Soru: Aazinu şarkısı (Devarim 32:1-42), Sefer Tora'da, aralarında bir boşluk bulunan iki sütun halinde yazılıdır. Tanah'ta aynı özel şekilde yazılan üç yer daha vardır. Bunları hatırlıyor musunuz?

Cevap için aşağıya bakın.

Peraşadan Felsefe

Bilgi ve eğitimde sadece seçkin bir azınlığın değil, herkesin payı olması gerektiği, Yahudiliğin temel ilkelerinden biridir.

Yahudi halkı için Tora, öğrenim ve mirasın nihai şeklidir ve bu, Tora'yı sadece belirli bir gruba değil, tüm Yisrael'e öğretmiş olan Moşe'yle başlamış bir prensiptir. Herkesin öğrenim fırsatına sahip olmayı hak ettiği şeklindeki bu fikir tarih boyunca devrim niteliğinde olmuştur.

Bugün bile, birçok yerde eğitim kısıtlıdır, ama Yahudilik, eğitimin saygınlığının anahtarı olduğunu ve herkese açık olması gerektiğini öğretir. Eğitimin herkesin erişimi dâhilinde olmasını temin etmekle, her insanın saygınlık ve potansiyeline değer veren zaman üstü bir prensibi el üstünde tutmuş ve Yahudiliğin evrensel öğrenime olan adanmışlığının gerçek ruhunu yansıtmış oluruz.

- Genç neslin Tora'ya bağlanmasına ve ondan öğrenebileceğini hissetmesine siz nasıl yardımcı olabilirsiniz?

Peraşa Anlatısı

Atikva'nın Hikâyesi

1800'lü yılların sonlarına doğru Doğu Avrupa'daki küçük bir köyde, Naftali Herz Imber adlı Yahudi bir şair, tüm Yahudi halkının paylaştığı derin bir özlem hissetti. Birçok farklı ülkeye saçılmış ve büyük zorluklarla yüzleşmekte olan Yahudiler sürekli devam eden bir ümide sıkı sıkı tutunmaktaydılar: eski anavatanlarına, Erets Yisrael'e geri dönme hayali.

Naftali, yüreğindeki "Tikvatenu" ("Ümidimiz") adlı bir şiire döktü. Özlem dolu sözlerle, neredeyse iki bin yıldır sürgünde bulunan, ama kurtuluş hayallerini hiçbir zaman terk etmemiş olan bir halktan bahsediyordu. Ümitleri, göçler ve hayat mücadelesiyle geçen asırlar boyunca parlak bir şekilde yanan ebedi bir alev gibiydi.

Bu şiir Yahudi cemaatleri içinde yayılınca bir melodiyle söylenmeye başladı. Samuel Cohen tarafından bir Romen folk şarkısından adapte edilmiş basit, ama akla iyice yerleşen bir melodiydi bu. Öğrenmesi kolay, unutulması zordu. Kısa süre içinde "Atikva" ("Ümit") Yahudilerin bir araya geldikleri toplantılarda söyleniyor, getoların karanlık köşelerinde fısıldanıyor ve Erets Yisrael'e doğru yelken açan öncülerin dudaklarında taşıyordu.

Doğu Avrupa'dan Yemen'e, New York'un kalabalık sokaklarından Fas kırsalındaki köylere kadar, "Atikva" çok farklı geçmişlere sahip Yahudiler arasında yankılanıyordu. İster bilgili bir akademisyen, isterse de mütevacı bir dükkân sahibi olsun, herkesin bildiği bir şarkı haline gelmişti. Onu söyleyen herkes için bu şarkı basitçe bir müzik olmanın ötesindeydi – çok değerli bir aile yadigârı misali nesilden nesile aktarlan bir miras gibiydi.

Siyonist hareket kuvvet kazanınca, "Atikva" 1897'deki ilk Siyonist Kongre'de söylendi. Artık Yahudilerin ulusal bir vatan ümidini ve hayalini temsil eden gayriresmi bir marş haline gelmişti. Sonra şarkı daha da ileriye giderek momentum kazandı ve Yahudileri, özgürlüğe ve atalarının topraklarına geri dönüşe yönelik ortak özlemlerinde birleştirdi.

1948'de İsrail Devleti doğduğu zaman, "Atikva", bu hayalin gerçeğe dönüştüğünü görmeye nail olanlar tarafından sevinç ve gözyaşları içinde söylendi. Her ne kadar "Atikva" 2004 yılına kadar ulusal marş olarak resmen tanınmış değil idiye de, artık uzun süredir, bir halkın ruhunu fethetmeyi başarmış bir parçaydı.

Bu güne kadar "Atikva" sadece bir şarkı olmanın çok ötesindedir. Bir halkın ortak bellek ve ümidinin canlı bir kanıtı ve bazı şeylerin herkes tarafından paylaşılması gerektiğinin bir hatırlatıcısıdır. Tora gibi, o da her nerede olurlarsa olsunlar tüm Yahudilere aittir ve onlara, hem birbirlerine hem de hiçbir zaman unutmadıkları ülkelerine olan bağlarını hatırlatmaktadır.

Peraşadan Bilmece

Bu haftaki cevap

Cevap:

- 1) Yeoşua'nın şarkısı (Yeoşua 12:9-24).
- 2) Aman'ın on oğlunun Megilat Ester'deki listesi (9:7-9).
- 3) Megilat Koelet'te, ilk bölümün ardından gelen "her şeyin bir vakti var" kısmındaki liste (3:2-8).

David Woolf'un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma Amazon'dan temin edilebilir.